بنیاد ایران‌شناسی

ره‌آورد کتابخانه

شماره دوم

اسفندماه ۱۳۹۲

مقالات

آثار و نقشه‌های دریایی پیری رئیس / مریم السادات میرحیدری

بررسی آسیب‌های رایج و روش‌های کنترل آن درخصوص اسناد و کتب تاریخی / مریم جعفری

معرفی پایگاه های دسترسی آزاد

open library / مریم السادات میرحیدری

اخبار کتاب

بیست‌ویکمین دوره جایزه جهانی کتاب سال

سی‌ویکمین دوره جایزه کتاب سال

فراخوان همایش

همایش ایران و چین: مناسبات تمدنی و فرهنگی

معرفی کتاب‌های جدید در حوزه ایران‌شناسی

معرفی سایتها و نرم افزارهای مفید

SlashCV: ابزاری سریع در تهیه رزومه کاری

گزارش همایش

همایش هم‌اندیشی مسائل ایران‌شناسی

معرفی ایران‌شناسان

شهرام تقی‌زاده انصاری

معرفی آخرین پایان‌نامه‌های دفاع شده در بنیاد ایران‌شناسی

سردبیر: حمید افشار

تهیه و تنظیم: مریم السادات میرحیدری

طراحی و صفحه‌آرایی: مونا طوسی

مقالات

آثار و نقشه‌های دریایی پیری رئیس

تدوین و ترجمه: مریم السادات میرحیدری

احمد محی‌الدین پیری رئیس (۱۴۷۰ – ۱۵۵۴ م.) به عنوان دریاسالار، نقشه‌بردار و جغرافی‌دان قرن ۱۶ میلادی چهره‌ای بسیار شناخته شده است. اهمیت و جایگاه او با ترسیم «نقشه جهان ۱۵۱۳م.» و «کتاب بحریه» در محافل علمی جهان بسیار مطرح است. وی در خصوص جغرافیای دریایی فعالیت‌های بسیاری داشته و «کتاب بحریه» او، راهنمای بسیار مهمی در رابطه با معرفی سواحل، جزایر و بنادر مدیترانه و دریای اژه به شمار می‌رود.

پیری رئیس در زمان حیات خود سمت دریاسالاری ناوگان دریای سرخ و خلیج فارس را به عهده داشت. او در سال ۱۵۱۳م. در شهر گلیپولی ترسیم نقشه‌های جغرافیایی را آغاز کرد و در سال ۱۵۱۷م. آنها را در سفری به استانبول به سلطان سلیم اول، فاتح مصر تقدیم کرد. از ویژگی‌های بارز این نقشه علاوه بر راهنمای کشتیرانی و ترسیم نمودار بنادر مدیترانه، اقیانوس اطلس و سواحل اروپا و آفریقا و آمریکا و خلیج‌های ساحل قطب جنوب، منحصربه فرد بودن آن به عنوان اثری هنری است. رنگ‌آمیزی متنوع، شکل هنری گیرای آن و همچنین حکایاتی راجع به رویدادهایی از قبیل کشف آمریکا یا وصف عجایب این قارهٔ جدید، نشان می‌دهد که هدف از ترسیم این نقشه گذشته از استفادهٔ ابزاری برای دریانوردان، تأثیرگذاری بر مخاطبی مهم بوده است. این نقشه بر روی پوست غزال کشیده شده است.

بخش باقی مانده این نقشه، یک سوم یا نیمهٔ غربی اصل نقشه است که در انتهای آن این عبارت آمده است: «فراهم آمد بدست حقیر پیری پسر حاجی محمد و برادرزادهٔ کمال رئیس عفی الله عنهما در شهر گلیپولی در محرم الحرام ۹۱۹ق.». ثبت این اطلاعات دقیق بر روی مهم‌ترین نقشه جهان توسط پیری رئیس را می‌توان یک خوش‌اقبالی بزرگ دانست؛ چراکه این امر امکان مقایسه دقیق مکان و زمان ترسیم نقشه را با متون تاریخی و دیگر آثار و نقشه‌های موجود، برای دانشمندان و تاریخ‌دانان میسر ساخته است. علاوه بر این، دیگر یادداشت مؤلف درباره روش استفاده شده در ترسیم نقشه و روش تولید آن نیز، صراحتاً توضیح داده شده است: «این یک نقشه منحصربه فرد است که تا به حال کسی مثل آن را ترسیم نکرده است و من مؤلف آن هستم. برای ترسیم این نقشه از ترکیب ۲۰ نقشه جزئی‌تر استفاده شده است و .... همچنین از نقشه‌هایی که به‌وسیله ۴ پرتغالی که از روش‌های ریاضی در نمایش هند و چین بهره جسته‌اند و همین‌طور از یک نقشه که به‌وسیله کلمبوس در غرب طراحی شده، استفاده کردم. همه این منابع را در یک مقیاس گردآوری کرده‌ام و این نقشه ماحصل آن است. بدین‌ترتیب ملوانان مدیترانه از در اختیار داشتن این نقشه به‌عنوان راهنمایی امتحان شده، اطمینان دارند. چنانچه این نقشه در شناساندن هفت دریا، بسیار معتبر و با ارزش است.»

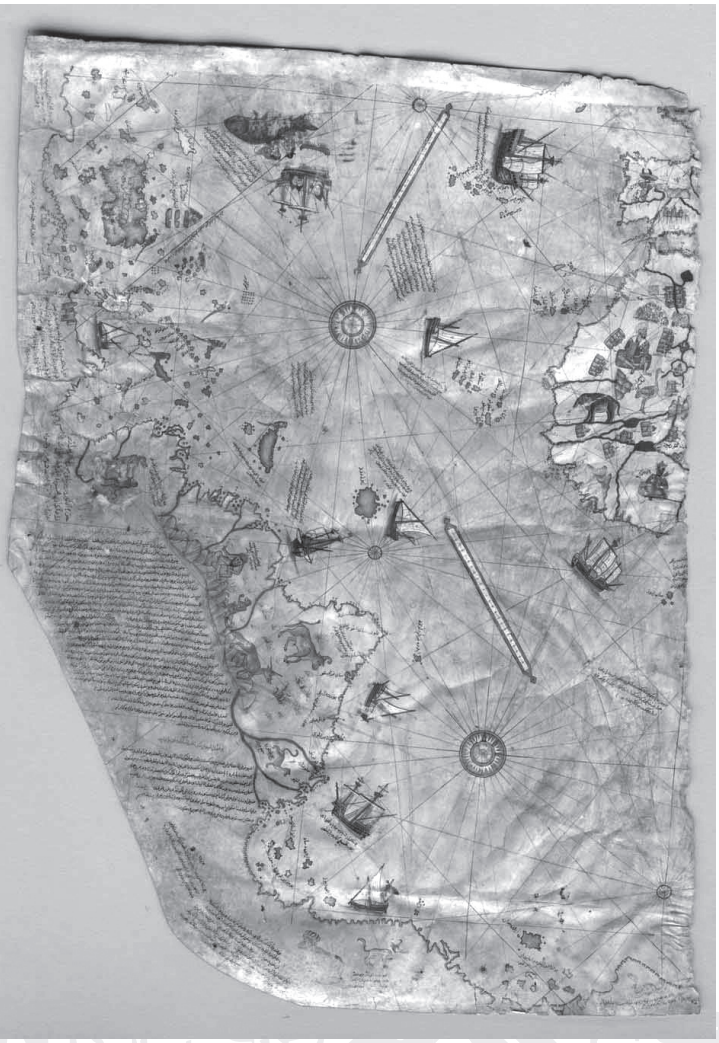

این نقشه از طول به نحوی پاره شده است که قسمت عمدهٔ آن، شامل بخش بزرگی از اروپا، افریقا و تمام آسیا از بین رفته است. ارزش سندی نقشه بسیار زیاد است و اگر افتادگی نداشت از ارزش بیشتری هم برخوردار می‌شد زیرا به‌گفته پیری رئیس، وی برای ترسیم نقشه‌اش از منابع اروپایی و شرقی سود جسته است. بدین‌ترتیب اگر نیمی از این شاهکار بزرگ از میان نرفته بود، بدون شک خلیج‌فارس می‌بایست بر روی نقشه جهان در سال ۱۵۱۳م. به دقت ثبت و ترسیم شده باشد. چنانچه وی در مقدمه نسخه کتاب بحریه سال ۱۵۲۶ م. به دقت آن را توصیف کرده است.

در سال ۱۹۵۴ م آرلینگتن. اچ مالری کارتوگراف مشهور آمریکایی که در بررسی و ارزیابی نقشه‌های دریایی قدیمی تبحر و مهارت خاصی داشت، این نقشه را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. از آنجا که این نقشه ۳۰۰ سال قبل از کشف قاره آمریکا توسط کریستف‌کلمب ترسیم شده بود وی را بسیار شگفت‌زده کرد. چگونگی ترسیم این نوع نقشه‌ها بدون وسایل پیشرفته‌ای چون هواپیما و دوربین‌های نقشه‌برداری، هنوز هم در هاله‌ای از ابهام قرار دارد و راز آن ناشناخته مانده است.

این نقشه با وجود پارگی و نقص یکی از گنجینه‌های مهم کتابخانهٔ طوپقاپی محسوب می‌شود. چنانچه جمهوری ترکیه با هدف معرفی هرچه بیشتر تأثیرات علمی ناشی از آثار، شخصیت و نحوه زندگی پیری رئیس در حوزه‌های نقشه‌نگاری و دریانوردی، توانست سال ۲۰۱۳ میلادی را به مناسبت پانصدمین سالگرد نقشه جهانی پیری رئیس در فهرست جشن‌های یونسکو و یکی از میراث‌های فرهنگی جهان ثبت نماید. در این چهارچوب و با هدف معرفی هرچه بهتر این رویداد، چاپ بهترین نمونه خطی «کتاب بحریه» و چاپ نسخه «نقشه جهان ۱۵۱۳م.» پیری رئیس انجام گرفت.

dünya haritası 1513

Pîrî reis

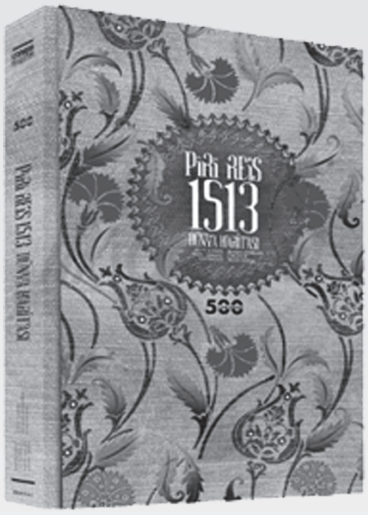

کتاب «نقشه جهان ۱۵۱۳م.»، به‌منظور ارائه اطلاعات کافی و اسناد منتشر نشده آثار پیری رئیس، بر اساس اسناد و مدارک نوشتاری و جهت درک آسان‌تر آثار و نقشه‌های ترسیمی وی برای توده مردم، گردآوری و تهیه شده است. کتاب حاضر با طراحی منحصر به فرد در ارائه ظریف نقشه‌های تاریخی و طرح‌های ویژه، به عنوان منبعی کم نظیر در مطالعات نقشه‌های تاریخی محسوب می‌شود. این کتاب به مناسبت پانصدمین سالگرد ترسیم نقشه جهانی پیری رئیس در ترکیه و توسط انتشارات Boyut چاپ و منتشر شده است.

مباحثی که در این کتاب مطرح شده است شامل؛

۱. بررسی بخش‌هایی از زندگی پیری رئیس در دوره امپراتوری عثمانی و بازگشایی برخی از جوانب زندگی ناشناخته او.
۲. چگونگی ترسیم نقشه جهان ۱۵۱۳ و بررسی و توضیح جنبه‌ها و ابعاد آن.
۳. بررسی اینکه پری رئیس در طراحی نقشه جهان خود از چه منابع و نقشه‌های دیگری بهره‌مند شده است.
۴. بررسی نقشه‌ها و آثار جغرافی‌دانان و نقشه‌برداران مهمی مثل اصطخری، ابن حوقل و ادریسی و استفاده پیری رئیس از این منابع در کشیدن نقشه جهان.
۵. بررسی تاریخی نقشه‌برداری در دوره عثمانی و نقش پیری رئیس در آن، همراه با بررسی نقشه‌برداری دریایی، رابطه نقاشی و نقشه‌کشی و ارائه اسناد تارخی نقشه‌ها.
۶. و در پایان نحوه کشف نقشه جهان در کتابخانه کاخ سلطنتی طوپقاپی در سال ۱۹۲۹.

Kitâb_ı Bahriye

Pîrî reis

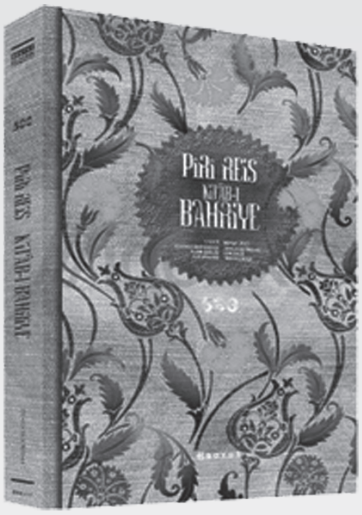

اثر دیگر پیری رئیس «کتاب بحریه» است که در سال ۱۵۲۱ م. تألیف شد. وی در سال ۱۵۲۶ م. روایت دیگری نیز از آن تهیه کرد. کتاب وصف کاملی از کشورهای حوزهٔ مدیترانه است که با فصل‌بندی تفکیک شده و هر فصلی با نقشه منطقه همراه است. همچنین، روایت دوم متن مقدمه‌ای طولانی به نظم دارد که موضوع‌های مربوط به دریانوردی، جغرافیای اقیانوس‌ها و سفرهای اکتشافی را دربرمی‌گیرد. روایت اول از ۱۳۰ فصل و نقشه و روایت دوم از ۲۱۰ فصل و نقشه تشکیل شده است. پیری رئیس در هر دو نسخه سبب نوشتن کتاب را، نخست فراهم آوردن کتاب راهنمایی برای دریانوردان ترک و سپس اعطای هدیه‌ای به سلطان سلیمان به مناسبت جلوسش برتخت بیان می‌کند. در نسخه اصلاح شده دوم، پس از مقدمه‌ای منثور، مقدمه‌ای منظوم و سپس متن اصلی به نثر و نقشه‌ها آمده است. نسخه دوم با مؤخرهای منظوم به پایان می‌رسد. وی در مقدمه کتاب به موضوعاتی چون، هدف از نوشتن کتاب، ضرورت علوم دریایی برای دریانوردان، طوفان‌ها، اسامی بادها، معرفی قطب‌نما، معرفی نقشه، معنی نشانه‌های موجود در نقشه، اسامی دریاها و خصوصیاتشان، اسکان پرتغالی‌ها در اقیانوس هند، سواحل آفریقا، دریای چین، اقیانوس هند و کشف قاره امریکا، اشاره کرده است. قسمت دوم کتاب با تعریف تنگه چاناککاله و قلعه‌های سلطانیه و کیلیت باهیر آغاز می‌شود. سواحل و جزایر دریای اژه، شبه جزیره مُرا، سوحل آدریاتیک، ایتالیا، سیجیلیا، ساردونیا، جزایر کورسیکا، سواحل فرانسه، بنادر و سواحل اسپانیا، جزایر قناری، سواحل افریقای شمالی، مصر و رودخانه نیل، سواحل شرق مدیترانه، گیریت و قبرس، جنوب آناتولی و جزایر وسواحل اژه، خلیج گلیبلو و ساروس نیز در قسمت دوم کتاب بحریه معرفی می‌شود. پیری رئیس به غیر از اطلاعاتی که از عمق آب‌های این جزایر و سواحل، مناطقی که کشتی‌ها می‌توانند لنگر بیندازند، در مورد

بافت گیاهی ساحل، آب‌های آشامیدنی و امکانات ساخت کشتی، و همچنین از انسان‌ها، ادیان، قدرت‌های سیاسی و وضعیت تجاری نیز اطلاعاتی می‌دهد. گفتنی است این کتاب شامل اطلاعات باستان‌شناسی نیز است.

نقشه‌های موجود در کتاب بحریه، نشان از مهارت مؤلف در ترسیم آنها دارد، اما متأسفانه هیچ یک به خلیج‌فارس مربوط نیستند، تنها یک نقشه از بحر خزر و سرحدات ساحلی آن در یکی از نسخه‌های موجود این کتاب آمده است. همچنین در بخش منظوم کتاب، ۴ فصل به بحرفارس (خلیج‌فارس)، جزیره بحرین، صید مروارید در سواحل بحرین و جزیره هرمز اختصاص دارد.

انتشار نسخه چاپی این کتاب به مناسبت پانصدمین سالگرد ترسیم نقشه جهانی پیری رئیس در ترکیه و توسط انتشارات Boyut انجام گرفت. کتاب حاضر بر اساس نسخه منحصربه‌فرد «کتاب بحریه» موجود در بخش نسخ خطی کتابخانه دانشگاه استانبول که زیباترین نقشه‌ها را دارا بود، تهیه شده است. در تهیه این کتاب گروه بزرگی از کارشناسان با استفاده از فن‌آوری‌های نوین روز، صبورانه و به زیبایی بر روی رنگ‌های نقشه‌ها کار کرده‌اند، چنانچه شفافیت و درخشش رنگ‌ها به گونه‌ای است که گویی از ابتدا به همین صورت بوده‌اند. همچنین اطلاعات مربوط به نقشه‌ها به نحوی ارائه شده‌اند که به راحتی و توسط هرکسی قابل فهم است.

این کتاب‌ها هم اکنون با شماره ثبت‌های ۱۰۵۷۸ و ۱۰۵۷۹ در کتابخانه مرکزی بنیاد ایران‌شناسی قابل دسترس هستند.

منابع

1. Afetinan, A. (1987). Life and works of Piri Reis: The oldest map of America, Translated by Leman Yolac, Engin Uzmen. Ankara: Printed at Turkish Historical Society.
2. Soucek. S.(2008). “Piri Reis and the Persian Gulf ” in *Studies in ottoman naval History and maritime Geography* (collection of articles, especially), Istanbul: The Isis Press.

بررسی آسیب‌های رایج و روش‌های کنترل آن درخصوص اسناد و کتب تاریخی

بخش اول: مواد تشکیل دهنده کاغذ و عوامل آسیب رسان به آن

مریم جعفری نائینی

بی‌شک، کاغذ مهم‌ترین موادی است که انسان را در مرحله علم و تمدن با قدم‌های سریع پیش انداخته و در این راه به او کمک‌های بزرگی کرده است. چه بسا علوم و ادبیات تا قبل از آنکه انسان به ساختن کاغذ توفیق یابد در محیط محدود و محصور بوده و جز یک طبقه معین، دیگران به آن دسترسی نداشتند. با اینکه امروزه ثبت و نگارش توسط وسایل دیجیتالی در اشکال گوناگون بسیار آسان شده است ولی همچنان به‌نظر می‌رسد ساده‌ترین وسیله برای این کار که تا آینده‌ای دور مورد استفاده قرار خواهد گرفت، کاغذ باشد.

هرچند که این ماده آلی نسبت به مواد معدنی دوام کمتری داشته و به راحتی در اثر آب و آتش و تأثیرات حشرات و کپک‌ها از بین می‌رود، ولی اگر در شرایط مناسب قرار گیرد دوام زیادی خواهد داشت.

تاریخچه ساخت کاغذ

بشر از دوران ابتدایی نظریه‌های خویش را برروی سنگ، فلز، پوست و پاپیروس می‌نوشت ولی نخستین کسانی که به فکر ساختن کاغذ افتادند چینی‌ها بودند. این اختراع در حدود سال ۱۰۵ میلادی توسط فردی به‌نام «تسای لونگ» انجام شد. وی برای این‌کار ابتدا پارچه‌های کهنه و الیاف گیاهی را در یک هاون کوبیده تا الیاف آنها از یکدیگر جدا شود، سپس خمیر به دست آمده را در آب حل کرده و محلول حاوی مواد معلق را بر روی صفحه‌ای که از ترکه‌های ظریف بامبو بافته شده، صاف کرد. پس از تکان دادن صفحه، الیاف سست شده در یکدیگر گیر کرده و قفل شده و درنتیجه لایه‌ای مات و نازک از کاغذ به دست آمد که پس از خشک کردن در آفتاب قابل استفاده شد.

اسرار ساختن کاغذ تا سال ۷۵۱ میلادی که تعدادی از چینی‌ها اسیر مسلمانان شدند، برای آنان باقی ماند. در این سال، از آنجاکه عده‌ای از اسیران چینی که به سمرقند برده شده بودند اشخاصی آگاه به فن کاغذسازی بودند، بنابراین ساختن کاغذ در سمرقند رواج یافت. آنان از کتان و شاهدانه کاغذ می‌ساختند و طولی نکشید که یکی از کالاهای صادراتی سمرقند به سایر کشورهای اسلامی کاغذهای خوب ساخت آنجا بود. پس از آن این هنر از سمرقند به خراسان، بغداد، مصر، اسپانیا، فرانسه و ایتالیا رواج پیدا کرد.

مواد تشکیل‌دهنده کاغذ

به‌طورکلی مواد تشکیل‌دهنده کاغذ به سه گروه عمده، مواد سلولزی، عوامل چسبنده و مواد اضافی تقسیم می‌شود:

۱. مواد سلولزی، از گیاهانی مانند پنبه، کتان، کنف، چوب درختان و ... تشکیل می‌شود که پس از جذب مواد اضافی، آنها را به‌صورت خمیر درآورده و مورد استفاده قرار می‌دهند. (مقاوم‌ترین کاغذها، کاغذهایی هستند که از کتان و نخ ساخته می‌شوند و کم‌دوام‌ترین آنها از خمیر چوب ساخته می‌شوند).

کاغذسازی به روش دستی

۲. عوامل چسبنده، موادی هستند که برای جلوگیری از ماهیت جذب رطوبت کاغذ به آن اضافه می‌شوند. در واقع این مواد باعث سهولت چاپ یا نوشته روی کاغذ می‌شوند. بدون این ترکیبات، مرکب به سادگی جذب و روی کاغذ پخش شده و آن را لکه‌دار می‌کند. ژلاتین بهترین نوع این مواد است و در مقابل، زاج به‌مراتب از کیفیت پایین‌تری برخوردار بوده و باعث می‌شود کاغذ زود اسیدی شود.

۳. مواد اضافی، موادی معدنی مانند کائولن، ژیپس و ... هستند که در خلل و فرج الیاف سلولزی نفوذ کرده و سطح کاغذ را صیقلی و سفید می‌کنند. این فرایند هرچند سبب می‌شود تا کار چاپ روی کاغذ بهتر صورت پذیرد، اما مقاومت مکانیکی کاغذ را ضعیف می‌کند.

آسیب‌های اسناد و کتب

به طور کلی آسیب‌های اسناد و کتب شامل آسیب‌های مرکب (لکه‌دار شدن، خوردگی کاغذ، رنگ‌پریدگی)، آسیب کاغذ (لک کاغذ، کدر شدن و زردی، تردی و شکنندگی، کپک و قارچ، سوراخ شدن، پارگی) و در نهایت آسیب جلد کتاب (تاب برداشتن جلد، آسیب‌های چرم، پارگی جلد از عطف و ...) می‌شود.

عوامل آسیب‌رسان به کاغذ

کاغذ ماده‌ای آلی است و حفظ و زوال آن به دو عامل: ماده تشکیل دهنده و شرایط نگهداری آن بستگی دارد. عوامل اصلی فرسودگی کاغذ به سه گروه عمده فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی تقسیم می‌شوند:

۱. عوامل فیزیکی (رطوبت، حرارت، نور)
۲. عوامل شیمیایی (گازهای اتمسفری، مواد ناخالصی که در ساخت کاغذ به‌کار برده می‌شود، مرکب نامرغوب، ذرات معلق موجود در هوا ...)
۳. عوامل بیولوژیک (قارچ و کپک)
۴. جانوران موزی (حشرات، موش‌ها و ...)
۵. انسان

۱. نور

اگر کاغذ مدتی طولانی در معرض نور قرار گیرد براثر فتوسنتز اکسیده می‌شود. نور سبب کمرنگ شدن جوهر، جلد چرمی کتاب، رنگ نقشه‌ها و عکس‌ها می‌شود و کاغذ را زرد و شکننده می‌کند. لازم به ذکر است در خصوص تأثیر نور بر آثار هنری و اسناد دو عامل مهم می‌بایست مورد توجه قرار گیرد: یکی شدت تابش نور و دیگری مدت زمان تابش که سبب به‌وجود آمدن حرارت بالا شده، الیاف کاغذ را از بین می‌برد. نور دارای دو نوع طبیعی و مصنوعی می‌باشد. نور طبیعی از اشعه‌های گوناگونی تشکیل شده که مخرب‌ترین آنها اشعه ماوراء بنفش خورشید است. نورهای مصنوعی نیز مانند لامپ‌های فلورسنت دارای درصد زیادی از اشعه ماوراء بنفش می‌باشد.

۲. حرارت

درجه حرارت بالای ۳۵ تا ۴۰ درجه سانتیگراد موجب شکنندگی و خشکی کاغذ می‌شود و فساد شیمیایی کاغذ، چرم و پارچه را سرعت می‌بخشد. نکته جالب اینجاست که در این دما مواد چسبنده داخل کاغذ مثل خمیر و چسب و غیره، قدرت چسبندگی خود را از دست می‌دهند. همچنین عوامل شیمیایی مانند هیدرولیز (تجزیه مواد در اثر آب) و اکسیداسیون و فتولیز (تجزیه مواد در اثر نور) هریک در اثر حرارت تسریع می‌شود.

۳. رطوبت هوا

زیادی رطوبت در کاغذ، سبب رشد قارچ‌ها و کاهش بیش از اندازهٔ آن، سبب شکنندگی کاغذ می‌شود.

رطوبت نسبی بالای ۷۰ درصد و درجه حرارت بین ۲۷ الی ۳۰ درجه سانتی‌گراد موجب رشد حشرات و قارچ‌ها می‌شود. رطوبت زیاد هوا، قدرت چسبندگی چسب‌ها و مواد آهاری را کاسته و موجب پخش و نفوذ مرکب می‌گردد. این امر همچنین موجب به هم چسبیدن صفحات براق کتب خطی نفیس می‌گردد.

۴. گازهای اتمسفری

گازهای اتمسفری موجود در هوا مانند دی‌اکسید گوگرد، سبب اکسیده شدن کاغذ و تبدیل شدن گاز به اسیدسولفوریک شده که باعث اسیدی شدن کاغذ، رنگ‌پریدگی و نابودی آن می‌شود. گازهای دیگر موجود در هوا مانند هیدروژن سولفوره ($So_۲$)، ازن و اکسید ازت نیز هر کدام در محیط مرطوب و در دراز مدت صدمات جبران‌ناپذیری به کاغذ وارد می‌کنند.

۵. مواد تشکیل‌دهنده کاغذ

الف. لیگنین، ماده طبیعی سخت که در الیاف چوب فراوان بوده و در کاغذهایی که از خمیر چوب استفاده می‌کنند و کیفیت پایینی دارد وجود دارد، خود عاملی است که رطوبت و نور را به شدت به خود جذب می‌کند.

ب. آهارهای زاج و راتیانه که باعث اسیدی شدن کاغذ می‌شود.

۶. ذرات معلق موجود در هوا

ذرات معلق یا غبار موجود اغلب در جو مناطق صنعتی و شهری یافت می‌شوند. جنس این ذرات از مواد معدنی یا آلی نظیر اکسیدهای آهن، سولفات آلومینیوم، سیلیس، کربنات منیزیم و ... تشکیل شده که قدرت نفوذ بالایی در کاغذ داشته و مانند کاتالیزور به فعالیت اسیدی کاغذ کمک می‌کنند. دلیل این امر آنست که این مواد جاذب رطوبت بوده و می‌توانند به رشد میکرو ارگانیسم‌هایی که در فضا وجود دارد کمک کنند و در نتیجه منبعی برای سرایت‌های بیولوژیکی باشند.

۷. حشرات

خسارات وارده به کتب و اسناد به‌وسیله حشرات اغلب قابل توجه است. حشرات بالدار ازطریق پنجره‌ها و وسایل چوبی، کهنه و آلوده و وسایل بسته‌بندی کتاب‌ها وارد خانه می‌شوند. گاهی تخم آنها در هوا معلق بوده و به صورت گردوغبار روی منزل می‌نشینند و درصورت

عدم نظافت منزل در دما و رطوبت مناسب شروع به رشد کرده و به کاغذ آسیب می‌رسانند. به عنوان مثال، سوسک و حشره‌ای به نام ماهی نقره‌ای دو نوع از حشرات هستند که سطح خارجی کتب را مورد حمله و تغذیه قرار داده، عموماً به قسمت خارجی کتب و مجلات مثل صحافی و شیرازه، چرم، مقوا و غیره صدمه می‌زنند. کرم کتاب یا شپش کتاب نیز به همین ترتیب به مواد چاپی بیشتر آسیب می‌رساند. این موجودات در دو مرحله لارو و سوسک بالغ به کتاب آسیب می‌رسانند. موریانه‌ها از همه ویرانگرتر می‌باشد و مواد سلولزی چوب، کاغذ و مقوا و غیره را مورد هجوم خود قرار می‌دهند.

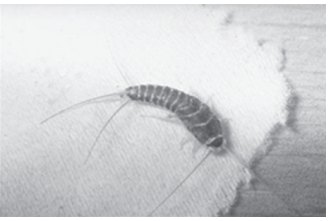

ماهی نقره‌ای

موریانه

آسیب موریانه‌ها بر کتاب

۸. میکروارگانیسم‌ها

عوامل بیولوژیکی که شامل قارچ‌ها و باکتری‌ها می‌باشند گسترده‌ترین خسارات را به کتاب‌ها وارد می‌سازند. قارچ‌ها به کاغذ و جلد کتاب حمله کرده و لکه‌های رنگینی از خود برجای می‌گذارند. لکه‌هایی که مرکز آنها تیره‌تر است و هرچه به لبه لکه می‌رویم شدت آن کمتر می‌شود. این لکه‌ها گاه کمی برجسته است و با لمس کردن قابل تشخیص می‌باشد. باکتری‌ها نیز برحسب نوع خود به صورت لکه‌های زردرنگ، قهوه‌ای، سرخ، سیاه یا کبود درمی‌آیند و هم در تاریکی و هم در روشنایی رشد می‌کنند. لازم به توجه است که گرما و رطوبت به تولیدمثل آنها کمک می‌کند. در حقیقت باکتری‌ها در اثر ارتباط افراد مبتلا به بیماری‌های عفونی مانند ذات‌الریه، دیفتری، تب، تیفوئید، مننژیت و غیره به‌وجود می‌آیند و چندین روز زنده می‌مانند. در این مواقع باید کتاب را ابتدا ضدعفونی نموده، از شخص بیمار دور نگه داشت.

لکه قارچ

۹. انسان

خسارت و آسیب‌هایی که انسان براثر بی‌توجهی بر آثار به‌وجود می‌آورد بسیار زیاد می‌باشد. مانند:

۱. مهر زدن کتاب‌های کتابخانه به هنگام فهرست کردن که اثر مرکب بر روی الیاف کاغذ یا سند، رنگ آن را تغییر می‌دهد.
۲. برچسب‌های شیشه‌ای با ایجاد لک، باعث اکسید شده کاغذ و زوال آن در آن منطقه می‌شود.
۳. بازکردن کتاب با فشار شدید که سبب آسیب رساندن به عطف و صفحات جلد کتاب می‌شود.
۴. لکه‌هایی که ازطریق تماس، مالش دست و نیز تابش نور پروژکتور به‌وجود می‌آید.
۵. برگ‌ها یا گل‌هایی که برای خشک شدن لای کتاب می‌گذارند که در ضمن خشک شدن لکه‌هایی رنگی و گاه تخم حشرات یا قارچ‌ها را بر کاغذ باقی می‌گذارند.

و ...

لکه قارچ

آسیب چسب نوار

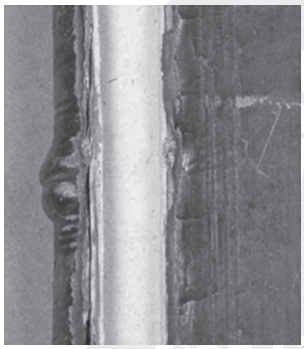

آسیب جلد کتاب

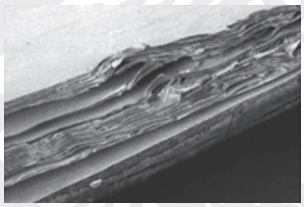

آسیب لبه‌های کاغذ کتاب

آسیب چسب نوار

منابع و ماخذ

۱. ترمیم و نگهداری اسناد و مواد کاغذی، آر.سی.گوپتا، رانبر کیشور، ترجمه عباسعلی عابدی استاد، مشهد، آستان قدس رضوی،۱۳۶۹

۲. نقش عوامل بیولوژیک در فرسایش کاغذ، فوستا گالو، ترجمه عباسعلی عابدی استاد، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۷۱

۳. راهنمای حفاظت، نگهداری و مرمت کاغذ، آن لیه ناردی، فیلیپ وان دم، ترجمه ابوالحسن سروقد مقدم، مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۹

۴. شناخت و ساخت کاغذهای دست‌ساز، احمد مقبل اصفهانی، مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۸۰

۵. نگهداری اسناد، آن پدرسون، ترجمه رضا مهاجر، تهران، سازمان اسناد ملی ایران، ۱۳۸۰

۶. حفاظت و نگهداری مواد کتابخانه‌ای، بابک پرتو، تهران، سمت، ۱۳۸۰

۷. آسیب‌شناسی مواد کتابخانه‌ای اصول راهبردها و شیوه کار کتابداران، راس هاوی، ترجمه علی شکویی، تهران، دبیزش، تالیا، ۱۳۸۴

۸. نگهداری و مرمت آثار هنری و تاریخی (درمان، مرمت و بازسازی)، هارولد.ج، پلندرلیت، ا.ی.ا.ورنر، ترجمه دکتر رسول وطن‌دوست، دانشگاه هنر ۱۳۷۶

http://www.nga.gov.au.cfm

http://www.nedcc.org

http://www.onb.ac.at

http://www.cool.conservation_us.org

معرفی پایگاه‌های دسترسی آزاد (Open Access)

Open Library

http://openlibrary.org

مریم السادات میرحیدری

open library، پایگاهی اینترنتی و آنلاین است که با شعار «یک صفحه اینترنتی برای هر کتاب منتشر شده» در سال ۲۰۰۷ ایجاد شد. کتابخانه باز، سازمانی غیرانتفاعی است که بخشی از هزینه آن از سوی کتابخانه ایالتی کالیفرنیا و بنیاد کیل / آستین تأمین می‌شود. اطلاعات کتاب‌های آن از کتابخانه ملی کنگره ایالات متحده آمریکا، آمازون و دیگر کتابخانه‌ها گردآوری می‌شود.

از اهداف اصلی این پایگاه در مرحله اول تأمین منابع مورد نظر کاربران به صورت نسخه اسکن شده و دیجیتال است. در صورت فقدان نسخه دیجیتال، در مرحله اول نسخه اسکن شده از آرشیوهای دیجیتالی دیگر کتابخانه‌ها و ناشران و در مرحله بعد، معرفی لینک‌هایی که کاربر بتواند کپی و یا اصل منابع را خریداری و یا امانت بگیرد، ارائه می‌گردد. این کار با معرفی لینک‌های فروشگاه‌های اینترنتی کتاب مثل Amazon, Biblo.com, abeBooks, Powell's و ... فراهم شده است، که امکان تهیه و خرید فوری کتاب را امکان‌پذیر می‌سازد. همچنین پیوند منبع مورد نظر با پایگاه worldcat کاربر را قادر می‌سازد؛ کتاب خود را از نزدیک‌ترین کتابخانه امانت بگیرد.

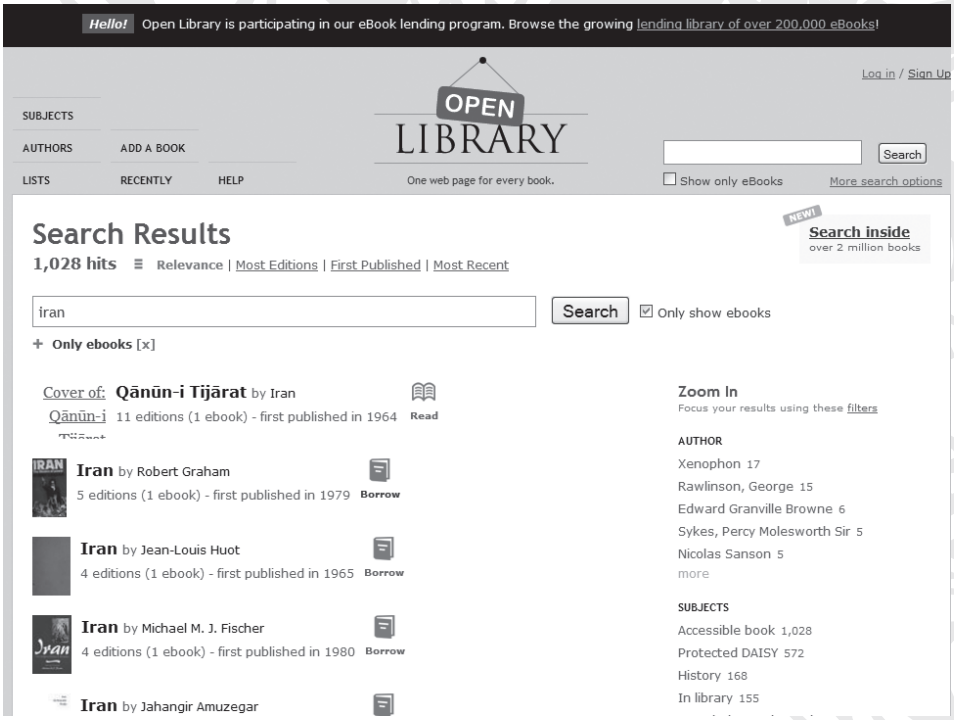

در حال حاضر این پایگاه دارای ۲۰ میلیون رکورد کتاب است که ۱/۷ میلیون کتاب آن دارای نسخه دیجیتال بوده و دسترسی آزاد به منابع را در قالب فرمتهای pdf, Epub, Daisy, Djvu, Ascll فراهم کرده است. همچنین ebook ده‌ها هزار کتاب دیگر نیز به وسیله ۱۵۰ کتابخانه و ناشر در این پایگاه به امانت گذاشته شده است که امکان مطالعه آنلاین و تورق آنها فراهم آمده است. این کتاب‌ها با برچسب borowe مشخص شده‌اند. کتاب‌هایی که به صورت دیجیتال در دسترس هستند و قابلیت دانلود آنها فراهم شده است با برچسب read مشخص شده‌اند.

همچنین این پایگاه از سال ۲۰۱۰ م.، اقدام به بارگذاری فایل شنیداری یک میلیون کتاب برای افراد نابینا و کم بینا کرده است که با برچسب DAISY در کنار منابع مشخص شده‌اند. بر اساس قوانین فدرال در ایالات متحده، کتابخانه‌ها می‌توانند بدون درنظر گرفتن حق کپی‌رایت، کتاب‌های جدید را برای افراد معلول در دسترس قرار دهند.

این پایگاه، علاوه بر ارائه فهرست کتاب‌شناختی کتاب‌ها از کتابخانه‌های آنلاین، آدرس‌های اینترنتی مرتبط با یک اثر، ویرایش‌های دیگر آن، تألیفات دیگر نویسنده کتاب، یا دیگر کتاب‌ها و منابعی که از نظر موضوعی با منبع مورد نظر مرتبط هستند را ارائه می‌دهد.

جستجوی کلیدواژه Persian و Iran در این پایگاه به ترتیب ۱۳۰۶۹ و ۱۹۳۵۶ رکورد را دربرداشت که تعداد ۱۴۵۳ و ۱۰۳۱ رکورد آن دارای نسخه دیجیتال با قابلیت دانلود و یا تورق است.

اخبار کتاب

برگزاری بیست ویکمین دوره جایزه جهانی کتاب سال

مراسم پایانی بیست و یکمین جایزه جهانی کتاب سال در تاریخ ۱۹ بهمن ماه در تالار وحدت برگزار و برگزیدگان آن معرفی شدند. قابل ذکر است؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از سال ۱۳۷۲ طرح بزرگ «جایزه جهانی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران» را با هدف شناسائی، گزینش و معرفی آثار برگزیده جهانی و بزرگداشت پدیدآورندگان آنها، در جهت ارتقای سطح دانش و اعتلای فرهنگ مکتوب، بنیان نهاد و بر این اساس همه ساله کتاب‌هایی که برای اولین بار طی سال قبل در کشورهای مختلف ـ به جز ایران ـ در دو حوزه «مطالعات اسلامی» و «مطالعات ایرانی» به زبان‌های مختلف منتشر شده‌اند، را بررسی و به مؤلفین آثار برگزیده، جوایزی اعطا می‌نماید. هریک از دو موضوع اصلی مطالعات اسلام و ایران شامل چند شاخه فرعی است:

الف: مطالعات اسلامی شامل: کلیّات / معارف اسلامی (تاریخ اسلام، رجال، اخلاق، علوم قرآنی، حدیث، فقه، کلام و فِرَق) / فلسفه و عرفان / فرهنگ و تمدن اسلامی / مطالعات اسلام معاصر.

ب: مطالعات ایرانی شامل: کلیّات (زبان، هنر، مردم‌شناسی، تاریخ علم در ایران، ...)/ ادبیات فارسی / تاریخ ایران / هنرهای ایرانی.

در بیست و یکمین دوره جایزه جهانی کتاب سال، پس از گزینش اولیه از میان بیش از ۲۰۰۰ عنوان کتاب شناسایی شده با موضوعات مختلف مطالعات اسلامی و مطالعات ایرانی، در داوری‌های نخست ۱۵۶ اثر در این دو بخش مورد ارزیابی قرار گرفت و سرانجام ۲۱ اثر به مرحله پایانی راه یافت. مشخصات کتاب‌های منتخب به شرح ذیل است:

ـ بیزانس و اسلام؛ عصر (سده) گذار، قرن ۷ـ۹/ ویرایش برَندی راتلیف، هلن سی. اِوَنز- نیویورک: موزه هنر متروپولیتن، ۲۰۱۲ زبان: انگلیسی، موضوع: مطالعات اسلامی- تاریخ هنر- تأثیر متقابل هنر اسلامی و هنر بیزانس

ـ پله‌پله تا ملاقات خدا: زندگی، تفکر، و سلوک روحی جلال‌الدین مولوی / عبدالحسین زرین‌کوب؛ ترجمه مجدالدین کیوانی- نیویورک: ۲۰۰۹ زبان: انگلیسی موضوع: مطالعات ایرانی- ادبیات فارسی- ترجمه متون فارسی

ـ روش، ساختار، و تحول در کیهان‌شناسی فارابی / دامین یانوس- لیدن؛ بوستون: بریل، ۲۰۱۲ زبان: انگلیسی موضوع: مطالعات اسلامی- تاریخ علم و فلسفه- کیهان‌شناسی اسلامی

ـ فلزکاری و نمادهای فرهنگی در جهان اسلام: هنر، صنایع دستی، و متون / ویرایش ونسا پورتر، ماریا راسِر اوئن- لندن، نیویورک: آی. بی. تاریس، ۲۰۱۲، زبان: انگلیسی، موضوع: مطالعات اسلامی- تاریخ هنر اسلامی- نمادهای فرهنگی کشورهای اسلامی

ـ منتخب سور قرآن کریم / به خط ابراهیم سلطان‌ـ مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۹۲، موضوع: مطالعات اسلامی‌ـ هنر اسلامی‌ـ قرآن

ـ هنر و زبان سغدیان / یوتاکا یوشیدا ـ کیوتو: رینسن شوتن، ۲۰۱۲، زبان: ژاپنی، موضوع: مطالعات ایرانی‌ـ ایران‌شناسی‌ـ هنر و فرهنگ ایران باستان ـ تأثیر سغدیان در چین

ـ الحکم العطائیهٔ لابن عطاءالله الاسکندری: شرح و تحلیل / محمّد سعید رمضان البوطی‌ـ دمشق: دارالفکر، زبان: عربی، موضوع: مطالعات اسلامی ـ تصوف و عرفان‌ـ اخلاق عرفانی و آداب طریقت

ـ بین حافظه و قدرت؛ سرزمین شام در دوره تاریخی انتهای بنی امیه و ابتدای بنی عباس / آنتوان بورِت‌ـ لیدن؛ بوستون: بریل، زبان: فرانسه، موضوع: مطالعات اسلامی‌ـ تاریخ اسلام‌ـ تاریخ شام در عصر امویان و عباسیان

ـ تفسیر نمونه / ناصر مکارم‌شیرازی؛ ترجمه اِلویر موسیچ؛ ویرایش مِرسیها هوگیج.ـ سارایوو: رایزنی فرهنگی ج.ا.ا، آموس گراف، ۲۰۱۲ع زبان: بوسنیایی، موضوع: مطالعات اسلامی‌ـ ترجمه و تفسیر قرآن

ـ غلبه رحمت بر غضب؛ فلسفه و متن مقدس (قرآن کریم) نزد ملاصدرا / محمد رستم‌ـ آلبانی: انتشارات دانشگاه ایالتی نیویورک، ۲۰۱۲، زبان: انگلیسی، موضوع: مطالعات اسلامی‌ـ فلسفه صدرایی ـ تفسیر قرآن

کتاب‌شناسی آثار فارسی چاپ شده در شبه قاره (هند، پاکستان، بنگلادش) / تألیف عارف نوشاهی‌ـ تهران: میراث مکتوب، ۱۳۹۱، زبان: فارسی، موضوع: مطالعات ایرانی‌ـ کتابشناسی‌ـ کتاب‌های چاپی فارسی

ـ نغمه پرندگان (منطق الطّیر) عطّار / فریدالدین عطّار نیشابوری؛ ترجمه لیلی انور، همراه با نگاره‌هایی با انتخاب و راهنمایی مایکل باری‌ـ پاریس: دِیان دو سِلیه، ۲۰۱۲، زبان: فرانسه، موضوع: مطالعات ایرانی ـ شعر و ادب فارسی ـ ادبیات کلاسیک‌ـ شعر عطار

ـ انحطاط صفویان و سقوط اصفهان / رودی مَتی‌ـ لندن: آی. بی. تاریس، ۲۰۱۲، زبان: انگلیسی، موضوع: مطالعات ایرانی ـ تاریخ ایران ـ عصر صفوی

ـ بین عقل و وحی: ترجمه انگلیسی جامع الحکمتین ناصر خسرو / ترجمه اریک اُرمزبی‌ـ لندن: آی. بی. تاریس، ۲۰۱۲، زبان: انگلیسی، موضوع: مطالعات اسلامی‌ـ فلسفه و کلام اسلامی‌ـ فلسفه و کلام اسماعیلیه

ـ مجموعه حافظ: جلد نخست، تصنیف‌های عاشقانه و میخانه‌ای، جلد دوم، شراب، شاهد و رندی، جلد سوم، ساقی‌نامه / ویرایش کارلو ساکونه‌ـ رم: کاروچی، زبان: ایتالیایی، موضوع: مطالعات ایرانی‌ـ شعر و ادب فارسی ـ ادبیات کلاسیک ـ شعر حافظ

ـ فتح دمشق: مطالعه منابع تاریخی دوره کلاسیک تاریخ اسلامی / ینس جی. شاینر‌ـ لیدن؛ بوستون: بریل، ۲۰۱۲، زبان: آلمانی، موضوع: مطالعات اسلامی‌ـ تاریخ اسلام‌ـ تاریخ دمشق‌ـ اسناد و منابع تاریخ اسلام

ـ کتیبه‌های یونانی ایران و آسیای مرکزی: کتیبه‌های دوره سلوکی و اشکانیان در شرق ایران و آسیای مرکزی / ژرژ روژمون، پل بِرنار- لندن: مدرسه مطالعات شرقی و آفریقایی، ۲۰۱۲، زبان: فرانسه، موضوع: مطالعات ایرانی- تاریخ ایران باستان ـ کتیبه‌های یونانی و ایرانی

ـ زبان مرغان؛ منطق الطّیر / فریدالدین عطّار نیشابوری؛ مقدمه و ترجمه و تعلیق از منیژه نوری؛ با پیشگفتاری از محمدرضا شفیعی کدکنی- پاریس: شِرف، ۲۰۱۲، زبان: فرانسه، موضوع: مطالعات ایرانی ـ شعر و ادب فارسی ـ ادبیات کلاسیک ـ شعر عطار

ـ انقلاب ادبی: مطالعه تأثیر شعر فرانسه در نوسازی اشکال شعر فارسی در آغاز قرن بیستم / آمر طاهر احمد- وین: فرهنگستان علوم اتریش، ۲۰۱۲، زبان: فرانسه، موضوع: مطالعات ایرانی- شعر فارسی ـ ادبیات تطبیقی

ـ پرسپولیس: اکتشاف و حیات مجدد یک جهان شگفت / علی موسوی- بوستون: گرایتر، ۲۰۱۲، زبان: انگلیسی، موضوع: مطالعات ایرانی- تاریخ ایران-آثار باستانی ایران

ـ دایرةالمعارف هنر و معماری اسلامی / جاناتان بلوم، شیلا بلر- آکسفورد؛ نیویورک: انتشارات دانشگاه آکسفورد، ۲۰۰۹، زبان: انگلیسی، موضوع: مطالعات اسلامی- هنر اسلامی- معماری اسلامی

ـ فرهنگ لغات بلغاری به فارسی / مؤلفان افچه پشوا، هاجر فیوضی، عباس مهدوی، رضا مهراز؛ ویراستار ایوو پانُف- صوفیه: آوانگارد پریما، رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بلغارستان، زبان: بلغاری ـ فارسی، موضوع: مطالعات ایرانی- زبان فارسی- واژه نامه‌ها- زبان بلغاری

ـ محمد: پیام‌آور ایمان، سخاوت و بخشش / ابراهیم حسن بیگی؛ ترجمه شقایق قندهاری- لندن: شمع و مه، زبان: انگلیسی، موضوع: مطالعات اسلامی- تاریخ اسلام-زندگینامه پیامبر

ـ نهج‌البلاغه؛ خطبه‌ها، نامه‌ها، و سخنان امام علی (ع) / ترجمه آلکساندر (صلاح) دراگوویچ- بلگراد: رایزنی فرهنگی ج. ا. ا. با همکاری بنیاد ملاصدرا در بلگراد، زبان: صربی، موضوع: مطالعات اسلامی- ترجمه متون اسلامی- ترجمه نهج البلاغه

برگزاری سی‌ویکمین دوره جایزه کتاب سال

برگزیدگان جایزه کتاب سال در سه بخش فلسفه اسلامی، علوم کابردی و زیست‌شناسی بدین ترتیب معرفی شدند؛

حوزه فلسفه اسلامی:

کتاب التعلیقات نوشته ابوعلی حسین بن عبدالله ابن سینا، تصحیح سید حسین موسویان، انتشارات موسسه پژوهش و حکمت و فلسه ایران

حوزه علوم خاص در شاخه زیست‌شناسی:

شناخت گیاهان دارویی و معطر ایران تألیف ولی الله مظفریان از انتشارات فرهنگ معاصر

فلور ایران تیره نعناع تألیف زیبا جم‌زاد از انتشارات موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع

حوزه علوم کاربردی در شاخه علوم پزشکی:

ـ کتاب دیس قوریدس مبانی پزشکی و کابرد داروهای گیاهی جانوری معدنی و زهر شناسی تألیف دیس قوریدس پدانیوس آنا زاریی ترجمه عربی مهران بن منصور بن مهران ترجمه فارسی تحقیق و پی نویس سید محمود طباطبایی از انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

ـ اصول نوین در پردزهای دندانی ثابت تألیف استیون اس، روزنستیل، مارتین اف، لندجونهی فوجی موتو مترجمان آزیتا مظاهری تهرانی، کاوه سیدان، مهران نوربخش و آرش زربخش از انتشارات شایان نمودار

برخی از شایستگان تقدیر جایزه کتاب سال نیز بدین‌شرح معرفی شدند:

ـ جنبش پدیدارشناسی درآمدی تاریخی/ تألیف «هربرت اسپیگلبرگ»، ترجمه مسعود علیا، انتشارات مینوی خرد

ـ کتاب «فرد و کیهان در فلسفه‌ی رنسانس»، تألیف «ارنست کاسیرر»؛ ترجمه یدالله موقن، نشر ماهی

ـ کتاب‌شناسی مطالعات قرآنی در زبان‌های اروپایی / تألیف مرتضی کریمی‌نیا. قم: موسسه فرهنگی ترجمان وحی

ـ دایرةالمعارف جهان نوین اسلام/ سرویراستار متن انگلیسی جان ل. اسپوزیتو؛ ترجمه و تحقیق زیر نظر حسن طارمی‌راد، محمد دشتی، مهدی دشتی. تهران: نشر کتاب مرجع، نشر کنگره

ـ آسیب‌شناسی فهم حدیث/ تألیف سیدعلی دلبری، مشهد دانشگاه علوم اسلامی رضوی، معاونت پژوهشی

ـ رخساره خورشید: سیره امام علی (ع) در نهج‌البلاغه/ تألیف مصطفی دلشاد تهرانی. تهران: دریا

ـ فقه و سیاست در ایران معاصر / تألیف حجت‌الاسلام داود فیرحی. تهران: نشر نی

ـ بازار سرمایه اسلامی/ تألیف سیدعباس موسویان. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

ـ روند جنگ ایران و عراق/ تألیف حسین علایی؛ ناظر علمی و محتوایی محمد درودیان. تهران: مرز و بوم

ـ فاارسی ناشنیده: فرهنگ واژه‌ها و اصطلاحات فارسی و فارسی شدهٔ کاربردی در افغانستان / تألیف حسن انوشه، غلامرضا خدابنده‌لو. نشر قطره

ـ مقدمات زبان سنسکریت/ تألیف حسن رضایی باغ‌بیدی. تهران: مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی

ـ گنجینه‌ای از مثل‌های گویش سمنانی: دعاها، نفرین‌ها، شوخی‌ها، تهدیدها و ... / تألیف ذبیح‌الله وزیری. سمنان: آبرخ

ـ دستور زبان فارسی: براساس نظریه‌ی گروه‌های خودگردان در دستور وابستگی / تألیف امید طبیب‌زاده. تهران: نشر مرکز

ـ درآمدی تازه بر فلسفه‌ی زبان / تألیف ویلیام ج. لایکان؛ ترجمه کورش صفوی. تهران: نشر علمی

ـ معماری ایران نیارش / تحقیق و تألیف غلامحسین معماریان؛ تدوین هادی صفایی‌پور. تهران: نغمه نواندیش

ـ سبک‌شناسی، نظریه‌ها، رویکردها و روش‌ها / تألیف محمود فتوحی، انتشارات سخن

ـ نورالعین / تألیف ابو روح محمد بن منصور بن ابی عبدالله جرجانی یمانی (زرین دست سده پنجم هجری)؛ مقدمه و تصحیح یوسف بیگ‌باباپور، زیرنظر مهدی محقق. مرکز پژوهشی میراث مکتوب: سفیر اردهال

ـ تاج المآثر / تألیف صدرالدین حسن نظامی نیشابوری؛ تصحیح مهدی فاموری، علیرضا شادآرام. یاسوج: دانشگاه آزاد اسلامی

ـ اجتماعیون عامیون / تألیف سهراب یزدانی، نشر نی

ـ انتفاضه شعبانیه / تألیف صفاءالدین تبرائیان. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی

ـ امپراتوری عثمانی در عصر دگرگونی تنظیمات / تألیف محمد سید دانلی اوغلو، خلیل اینالجیق؛ ترجمه رسول عربخانی. تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام

ـ نبرد طریق القدس / تألیف امیر رزاق زاده. تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

فراخوان همایش

همایش ایران و چین: مناسبات تمدنی و فرهنگی

نشست نخست: ایران‌شناسی در چین و چین‌شناسی در ایران (منابع کهن مطالعات جدید)

انجمن ایرانی تاریخ، در نظر دارد سلسله نشست‌هایی را با هدف تعمیق شناخت دو سویه میان ایران و چین و بررسی مناسبات تاریخی تمدنی این دو سرزمین کهن برگزار نماید. نخستین نشست با عنوان «ایران‌شناسی در چین و مطالعه چین در ایران» به بررسی دانسته‌های کهن و یافته‌های جدید در ایران و چین اختصاص یافته است.

گسترش مناسبات اقتصادی و فرهنگی در دوران اسلامی، موجب انتقال فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی به اقصی نقاط چین شد و اطلاعات فراوانی از این سرزمین به متون و منابع فارسی و عربی راه یافت. ورود مغولان به ایران و سیطرهٔ آنان بر قسمت اعظم آسیا، از چین تا مرزهای آناتولی، بر آشنایی عالمان این دو سرزمین از یکدیگر بیش از پیش افزود. این گذشته سه هزار ساله، طی یک قرن اخیر با شکل‌گیری کرسی‌های شرق‌شناسی در غرب و گسترش مطالعات ایران‌شناسی در چین، وارد مسیر جدیدی شد.

اهداف اصلی همایش

آگاهی دقیق از پژوهش‌های چین‌شناسی در مقالات و رساله‌های دانشگاهی در ایران

معرفی ایران‌شناسان چینی، نهادهای ایران‌شناسی در چین و بررسی آثار آنها

محورهای پیشنهادی

الف: چین در منابع ایرانی اسلامی

ب: چین‌شناسی در ایران

ج: فرهنگ و تمدن ایران در چین

توضیحات

ـ زمان برگزاری همایش، هفته نخست خرداد ماه سال ۱۳۹۳ است.

ـ زبان همایش فارسی و انگلیسی است.

ـ آخرین مهلت برای ارسال چکیده مقالات، پانزدهم اسفندماه سال جاری است.

ـ چکیده مقالات حداکثر در ۳۰۰ کلمه به زبان فارسی یا انگلیسی و در برنامه word ۲۰۰۳ـ۲۰۰۷ ارسال شود.

ـ پس از تأیید چکیده مقالات توسط شورای علمی همایش، محققان می بایست حداکثر تا پانزدهم اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۳ اصل مقاله خود را به دبیرخانه ارسال نمایند.

نشانی دبیرخانه همایش

تهران، بلوار میرداماد، انتهای خیابان شهیدحصاری، سازمان اسناد و کتابخانه ملی، طبقه هشتم، انجمن ایرانی تاریخ

تلفن: ۲۶۴۰۳۰۰۷ ـ **درونگار:** ۲۶۴۰۳۰۰۷

www.ishistory.ir info@ishistory

معرفی کتاب‌های جدید در حوزه ایران‌شناسی

«خشایارشا؛ جهان‌گشای ناکام هخامنشی» و «داریوش بزرگ؛ معمار امپراتوری هخامنشیان»

تألیف: ایمان نوروزی

ناشر: نشر کتاب پارسه

چکیده: کتاب‌های یادشده در مجموعه «سرگذشت‌نامه‌ها» منتشر شده است. این مجموعه با معرفی شخصیت‌های مهم تاریخ ایران و جهان، جوانب مختلف زندگی ایشان را از لابه‌لای سنگ‌نگاره‌ها، دست‌نبشته‌ها و اسناد تاریخی در اختیار خوانندگان قرار می‌دهد. در این کتاب‌ها نویسنده می‌کوشد به دور از حب و بغض‌های پیشگفته، تا جایی که منابع و تحقیقات جدید اجازه می‌دهد، چهرهٔ پیراسته‌ای از تاریخ ایران باستان را به تصویر بکشد.

مؤلف در کتاب «خشایارشا؛ جهان‌گشای ناکام هخامنشی» به معرفی تاریخ ایران در این عصر پرداخته و با پیش کشیدن جزئیاتی از دوره خشایارشا، ابعاد پیچیده و مبهم این دوره از تاریخ را روشن می‌سازد. همچنین کتاب حاوی تصاویر اشیاء و بناهای به جا مانده از این عصر، طرح‌ها و نقشه‌های جغرافیایی و سیاسی جهان در دوره باستان و کتاب‌نامه و نمایه است. از جمله مباحث مطرح شده در این کتاب: «مسأله انتخاب جانشین برای داریوش»، «آماده‌سازی کشور برای بزرگ‌ترین نبردهای تاریخ»، «مرکز فرماندهی خشایارشا در سارد»، «ورود به سرزمین‌های یونانی‌نشین»، «در جبهه یونان»، «آتن و اسپارت ـ دو دشمن دیرینه در کنار هم»، «تشکیل اتحادیه یونانی علیه خشایارشا»، «نخستین نبردهای دریایی» نبردهای نیروی زمینی خشایارشا»، «پیش‌روی به طرف فوکیس»، «آتن در شعله‌های آتش خشم خشایارشا» و «کتیبه‌های خشایارشا» است.

در کتاب «داریوش بزرگ؛ معمار امپراتوری هخامنشیان»، نویسنده کوشیده است تا در طی ۱۸ فصل، خواننده را با کوشش‌ها و روش‌های «داریوش» در کسوت امپراتور ایران و رخدادهای عصر وی آشنا سازد. در این کتاب به این مباحث پرداخته شده است: «درآمدی بر نقش تاریخی هخامنشیان در تاریخ ایران»، «نابسامانی دربار هخامنشیان پس از درگذشت کوروش»، «داریوش پاسبان کیان هخامنشی»، «نافرمانی شهربان سارد»، «ساموس در دست هخامنشیان»، «سفر شناسایی غرب امپراتوری»، «شورش بابل، نبرد با سکاها»، «لشکرکشی به جزیره ثروتمند ناگزوس»، «شورش ایونیا»، «نبرد ماراتن»، «پاسخ آتنی‌ها به متحدان پارسیان»، «همسران و فرزندان داریوش»، «روایت داریوش در کتاب حضرت دانیال نبی»، «جاده شاهی»، «سنگ‌نوشته بیستون»، «کاخ شوش»، «بازتاب عصر طلایی حکمرانی داریوش در الواح بارو و خزانه تخت جمشید». این کتاب‌ها هم اکنون با شماره ثبت‌های ۹۷۸۲۵ و ۹۷۸۲۶ در کتابخانه مرکزی بنیاد ایران‌شناسی قابل دسترس هستند.

میراث مشترک ایران و هند در موزه نسخ خطی و آثار فرهنگی هنری
دکتر محمدصادق محفوظی

به کوشش: سید صادق حسینی اشکوری

ناشر: مجمع ذخائر اسلامی

چکیده: این کتاب به مناسبت اولین همایش بین‌المللی میراث مشترک ایران و هند در موزه نسخ خطی و آثار فرهنگی هنری دکتر محمد صادق محفوظی به ارائه تصاویر منتخب از آثار هندی موجود دراین موزه، به همراه مقالات منتخب اولین همایش مذکور پرداخته است. موزه آثار نسخ خطی و فرهنگی هنری آقای دکتر محمدصادق محفوظی، از موزه‌های بسیار ارزشمند خصوصی است که بازتاب درخشنده‌ای از خرده فرهنگ‌ها و فرهنگ‌های کلان است.

بخش نخست کتاب دارای پنج مقاله منتخب از مجموعه مقالاتی است که در نخستین همایش بین‌المللی میراث مشترک ایران و هند ارائه شده است. این مقاله‌ها عمدتاً مصور بوده و جنبه هنری و علمی دارند:

نقش باورهای مذهبی ایران و هند، در حفظ میراثی معنوی و مشترک تحت عنوان نوروز / محمدصادق محفوظی

«تحقیق ماللهند» ارزنده‌ترین میراث علمی مشترک ایران و هند / حسن کریمیان، ساجده محمدی

بررسی خاستگاه نقوش و نمادها در هنر معاصر هند / اعظم حاج‌حسنی

حلقه‌ای اشتراک میان عرفان ایران و هند (نقش و آراء فرقه‌ی سهروردیه در هند و ایران)/ میترا امیدبخش و مختار ابراهیمی

بررسی تطبیقی آثار لاکی ایران و هند از منظر نقش و طرح/ مینا خوبانی، مهرناز آزادی بویاغچی

بخش دوم کتاب، آلبوم تصاویر منتخب از آثار هندی موجود در موزه دکتر محفوظی است که به طور عمده نسخه‌های خطی با کتابت هندی و جلدهای ساخت هند است. سبک تهذیب هندی یا مینیاتورهای هندی از مطالب دیگر این بخش است که شامل اشیای عتیقه و قدیمی مانند انگشتر، نقاشی روی عاج، شمشیر، خنجر، شمایل و قلمدان است. چکیده مقالات به زبان انگلیسی نیز در بخش انتهایی کتاب آمده است. کتاب مذکور هم اکنون با شماره ثبت ۹۷۸۹۷ در کتابخانه مرکزی بنیاد ایران‌شناسی قابل دسترس است.

معرفی سایت‌ها و نرم‌افزارهای مفید

http://www.slashcv.com

اگر خیلی سریع نیاز به ساخت یک رزومه کاری و البته استاندارد دارید و چندان نیاز به طراحی خاص و متفاوت برای سوابق کاری‌تان ندارید باید از ابزاری استفاده کنید که در کمترین زمان این امکان را ارائه دهد. SlashCV یک ابزار بسیار ساده برای ساخت رزومه کاری و به اشتراک‌گذاری آن به صورت آنلاین با دیگران است. اسلش سی وی فارغ از بحث‌های حاشیه‌ای تنها بر روی ساخت یک رزومه استاندارد تمرکز دارد و مهم‌ترین ویژگی آن سادگی در ساخت رزومه است. بخش‌هایی که در اسلش سی وی برای رزومه‌نویسی وجود دارد شامل؛ مشخصات، اطلاعات تماس، اهداف، تحصیلات، تجربه، مهارت، جوایز، فعالیت‌ها و سوابق، آدرس و ...

علاوه بر این اگر قبلاً رزومه‌ای نوشته‌اید، می‌توانید آن را آپلود کرده و بر اساس استانداردهای رزومه‌نویسی ویرایش نمایید. همچنین می‌توانید رزومه ساخته شده خود را به صورت آنلاین با دیگران به اشتراک بگذارید و یا به صورت PDF از آن خروجی بگیرید و برای افراد مورد نظرتان ارسال نمایید. شیوه ساخت رزومه در تصاویر زیر مشخص شده است.

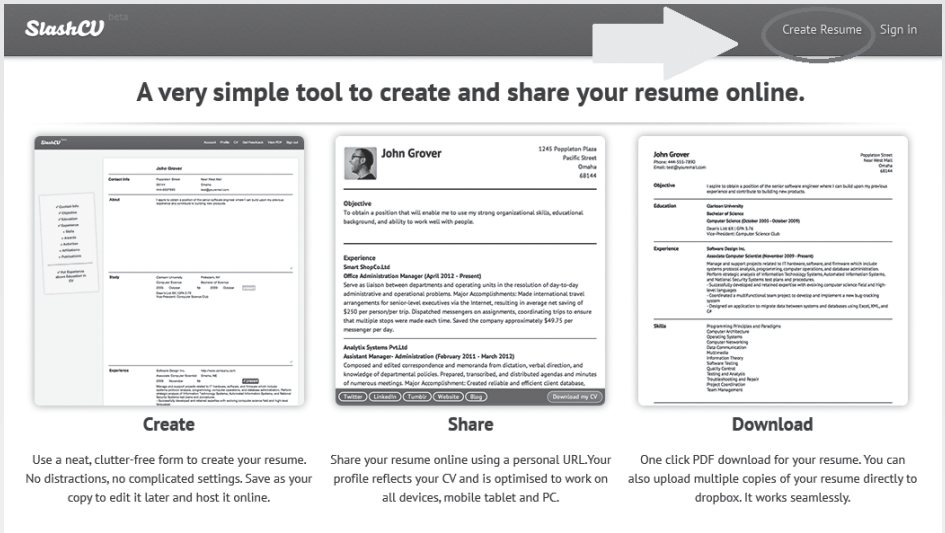
SlashCV
Create Resume
Sign in
A very simple tool to create and share your resume online.
Create
Use a neat, clutter-free form to create your resume. No distractions, no complicated settings. Save as your copy to edit it later and host it online.
Share
Share your resume online using a personal URL.Your profile reflects your CV and is optimised to work on all devices, mobile tablet and PC.
Download
One click PDF download for your resume. You can also upload multiple copies of your resume directly to dropbox. It works seamlessly.

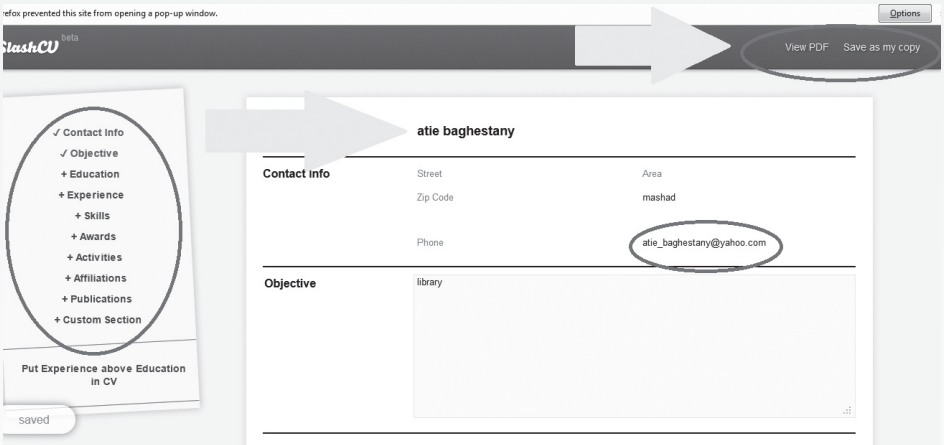
Options
SlashCV
View PDF
Save as my copy
✓ Contact Info
✓ Objective
+ Education
+ Experience
+ Skills
+ Awards
+ Activities
+ Affiliations
+ Publications
+ Custom Section
Put Experience above Education in CV
saved
atie baghestany
Contact info
Street
Area
Zip Code
mashad
Phone
atie_baghestany@yahoo.com
Objective
library

گزارش همایش

همایش هم‌اندیشی مسائل ایران‌شناسی

همایش «هم‌اندیشی مسایل ایران‌شناسی» از سوی گروه فرهنگ و زبان‌های باستانی و ایران‌شناسی دانشگاه تهران چهارشنبه ۳۰ بهمن‌ماه در سالن استاد باستانی پاریزی دانشکده ادبیات و علوم انسانی برپا شد. در این نشست پس از سخنرانی ریاست دانشکده ادبیات و علوم انسانی، به ترتیب آقایان دکتر محمود جعفری‌دهقی رئیس گروه فرهنگ و زبان‌های باستانی، دکتر سید عبدالمجید میردامادی، معاون پژوهشی بنیاد ایران‌شناسی، خانم دکتر زرشناس، دکتر جان‌اله کریمی‌مطهر، دکتر محسن جعفری، دکتر نادر حقانی، دکتر وثوقی، دکتر آندریانیک سیمونیان، دکتر طهمورث ساجدی صبا و دکتر سعید فیروزآبادی ایراد سخن کردند. گزیده‌ای از سخنرانی جناب آقای دکتر میردامادی به شرح ذیل ارائه می‌شود:

دکتر میردامادی ضمن ابراز امیدواری از این‌که این همایش به معنای حقیقی کلمه هم‌اندیشی مسایل ایران‌شناسی باشد، گفت: «برای ورود به این بحث ابتدا باید تعریف دقیقی از ایران‌شناسی ارایه کرد. وی افزود: در دایره مطالعات علوم انسانی، به‌دست آوردن یک تعریف جامع‌الاطراف که مشرف به تمامی موضوعات آن علم باشد، مشکل است. هنگامی که از ایران‌شناسی صحبت می‌کنیم؛ منظور شناخت ایران از جنبه‌های تاریخی، فرهنگی و تمدنی آن است ولی هنگامی‌که وارد موضوع‌های پیرامونی آن می‌شویم بحث بسیار گسترده است و هر موضوعی که در حوزه ایران مطرح باشد و به نوعی به تاریخ، جغرافیا، فرهنگ و تمدن آن برگردد را دربرمی‌گیرد و پرداختن بدان در حقیقت کار یک نهاد نیست و نهادها و سازمان‌های مختلفی باید به آن توجه نشان دهند.»

دکتر میردامادی در ادامه یادآور شد: «در نگاه علمی به ایران‌شناسی، زمانی نگاه پدیدارشناسانه به آن داریم و به‌عنوان موضوعی که قابل طرح و گفت‌وگو است از آن یاد می‌کنیم اما نگاهی که ما باید بدان توجه داشته باشیم، نگاه هویتی به مسأله ایران‌شناسی است. البته ایران‌شناسی را دیگران آغاز کردند، آن هم در قالب یک علم و دانش، اما پیوستن ما به این حرکت با تأخیر صورت گرفت.» وی افزود: «ما در مطالعه تاریخ تفکر و اندیشه ملی، افرادی را داشته‌ایم که به عنصر ایرانی، فرهنگ و تمدن و مفاخر آن پرداخته‌اند. شاهنامه فردوسی نمونه بزرگ آن است. تمامی مسایلی که در این کتاب مطرح می‌شود و درون‌مایه آن را تشکیل می‌دهد، مشرف به عظمت ایران، تاریخ، فرهنگ و بزرگان ایران است. این در حقیقت نگرشی است که من ایرانی به هویت خود دارم. نیاز امروز این است که مسأله ایران‌شناسی باید به سوی مسایل هویتی حرکت کند.»

معاون پژوهشی بنیاد ایران‌شناسی با بیان این‌که تمدن ایران، تمدنی جامع‌الاطراف است و هر نقطه از آن قابلیت بررسی و تأمل دارد، عنوان کرد: «متأسفانه ما نتوانستیم تعریف دقیق و جامعی از من ایرانی و یا به عبارتی من من داشته باشیم. این درحالی است که ما باید به فرزندانمان عظمت و شکوه گذشته، جنبه‌های فرهنگی و تمدنی و جایگاه گذشتگان و خدمات آن‌ها را به خوبی معرفی کنیم. تا چه اندازه سعی کرده‌ایم در کتاب‌های درسی، بزرگان و شخصیت‌های برجسته ایرانی را به فرزندانمان معرفی کنیم؟ بزرگ‌ترین نتیجه مطالعات ایران‌شناسی، خروج بسیاری از ایرانیان از بحران هویتی است که گرفتار آن هستند. زمینه ایران‌شناسی در محتوای خودش می‌تواند آثاری برای امروز جامعه ایرانی و نسل جدید داشته باشد. ایران‌شناسی در محتوای خود، آثار بسیاری برای امروز جامعه ایرانی و نسل جدید به همراه دارد.»

میردامادی افزود: «در حقیقت بزرگ‌ترین خدمت ایران‌شناسی به جامعه امروز ایران این است که کیستی و چیستی ایرانیان را در دنیای کنونی تعریف کند. بررسی چرایی ایران‌شناسی، قلمروها، مکاتب، دیدگاه‌ها و تجزیه تحلیل آن‌ها از دیگر اقداماتی است که در زمینه ایران‌شناسی باید صورت گیرد. ایران‌شناسی امروز نیازمند یک نگاه جامع‌نگر از آغاز تاریخ فرهنگ تمدن ایرانی و به دنبال آن ایران دوران اسلامی و مطالعه جامع تأثیر و تأثرها، داد و ستدهای فرهنگی تمدنی ایرانی اسلامی است. ایران‌شناسی برای شناساندن ایران و جلوه‌های فرهنگ و تمدن غنی و فاخر ایران و اسلام به جهانیان است که در این جا ایرانیان خارج از کشور نسل‌های از اول و دوم و سوم، به ویژه کودکان و نوجوانان در اولویت هستند شناخت و آگاهی و احاطه به مفاخر، ارزش‌ها و درون‌مایه‌های فاخر فرهنگی تمدنی و معنوی ایرانی اسلامی به ایرانیان قوت قلب و انگیزه، حیاط و نشاط داده و آنها در میان دیگر ملل جهان احساس سربلندی و عظمت می‌کنند. این احساس آدمی را از بحران هویت ملی تاریخی جدا ساخته و به او آرامش و نشاط می‌بخشد.

معرفی ایران‌شناسان

شهرام تقیزاده انصاری، مترجم زبان آلمانی و پژوهشگر تاریخ و فلسفه علم در سال ۱۳۲۴ در تهران به دنیا آمد. تحصیلات مقدماتی را در دبستان‌های امین‌الدوله و طهوری، تحصیلات دبیرستانی را در هدف شماره ۳ و خوارزمی شماره ۱ ادامه داد و در سال ۱۳۴۴با اخذ مدرک دیپلم ریاضی فارغ‌التحصیل شد. وی در سال ۱۳۴۹ موفق به دریافت مدرک لیسانس فیزیک از دانشگاه تهران شد. ایشان همزمان با تحصیلات آکادمیک، به مدت ۴ سال در محضر علامه جعفری به فراگیری علوم انسانی و تربیتی پرداختند. تقیزاده انصاری در سال ۱۳۵۲ برای تحصیل زبان آلمانی و مطالعات فیزیک و فلسفه در دانشگاه فنی برلین به آلمان سفر کرد. ایشان پس از بازگشت به کشور فعالیت‌های علمی و فرهنگی خود را در زمینه‌های: فیزیک و فلسفه، فلسفه علم، تاریخ علم در اسلام، شخصیت و افکار علامه جعفری، اسلام‌شناسی در آلمان و علم و دین آغاز کردند و با مؤسسات: علامه جعفری، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، دائرةالمعارف تشیع، پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی (مجله دانشگاه اسلامی) و .... همکاری داشته‌اند. آثار و تألیفات ایشان به شرح ذیل است: ویراستاری ۲۰ کتاب فنی و فرهنگنامه، ۵۰ مدخل در دائرةالمعارف‌ها، ۴۰ مقاله درباره اسلام‌شناسی در آلمان، ۳۰ مقاله تألیفی، ترجمه ۳۵ مقاله به زبان فارسی، ۲۰ مقاله در ارتباط با استاد جعفری، ویراستاری و ترجمه ۲۵ مقاله به زبان آلمانی، معرفی ۳۵ کتاب آلمانی و فارسی، ویراستاری ۶ کتاب آلمانی و ترجمه چند کتاب به زبان فارسی، از جمله: بسم الله الرحمن الرحیم، تألیف آنه ماری شیمل، انتشارات المعی، بهار ۱۳۹۰، تاریخ علوم در اسلام و اینشتین و مذهب.

کتابخانه بنیاد ایران‌شناسی ضمن سپاسگذاری از ایشان نسبت به اهداء کتاب‌ها و نشریات متعدد، تلاش‌ها و زحمات بیشائبه‌شان را در اعتلای علمی و فرهنگی ایران عزیز ارج می‌نهد.

معرفی آخرین پایان‌نامه‌های دفاع شده در بنیاد ایران‌شناسی

۱. مطالعات ایرانی در پاکستان

پژوهشگر: بهروز گراوند

استاد راهنما: دکتر محمدمهدی توسلی

رشته: ایرانشناسی، گرایش: فرهنگ مردم، آداب و رسوم و میراث فرهنگی

چکیده: پاکستان یکی از مهمترین کشورهای شبه قاره، توجه ویژه‌ای به مطالعات ایرانی از خود نشان داده و آثار ارزشمندی را در این زمینه به‌وجود آورده است اما نکته قابل توجه این است که بحث ایران‌شناسی در پاکستان، با ایران‌شناسی در کشورهای غربی به کل متفاوت است. این تفاوت از اشتراکات گسترده فرهنگی بین دو کشور ایران و پاکستان ناشی می‌شود. بنابراین می‌توان گفت ایران‌شناسان پاکستانی از طریق شناخت ایران می‌خواهند هویت تاریخی و فرهنگی خود را مورد شناسایی قرار دهند و از این رو به نوعی «خودشناسی» می‌رسند در حالی‌که ایران‌شناسان غربی در بحث شرق‌شناس و ایران‌شناسی به دنبال «دیگر» شناسی هستند. این پژوهش تلاش دارد تا با روش تحلیلی- توصیفی و از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، سیر مطالعات ایرانی را در پاکستان مورد مطالعه و عوامل تأثیرگذار بر آن را مورد شناسایی و موشکافی قرار دهد. البته در این رساله در یک فصل به اهمیت و موقعیت زبان فارسی در بنگلادش پرداخته شده که در راستای بحث ایرانشناسی در بنگلادش است.

۲. نذورات در سفرنامه‌های دوره قاجار

پژوهشگر: فروغ موسوی نجف آبادی

استاد راهنما: دکترشهرام یوسفی فر

رشته: ایران‌شناسی، گرایش: عمومی

چکیده: نذر و نیاز از باورها و مناسک کهن و رایج در جوامع بشری است که ماهیتی فرهنگی و مذهبی دارد. شیوه‌های مراد خواهی، توسل جویی و ادای نذرها در دوره قاجار شکل‌ها و مصادیق گوناگون داشتند که تداوم میراث فرهنگ اصیل ایرانی در قالب اسلام بودند. هدف از پژوهش حاضر سنخ‌شناسی نذورات در این دوره است که بر اساس مولّفه‌های مکان، زمان، طبقه اجتماعی و شرایط محیطی صورت گرفته و تحلیل‌هایی در رابطه با چگونگی و چرایی این نذرها ارائه و تا حد امکان کارکردهای فردی و اجتماعی آن در دوره قاجار تبیین شده است. برای رسیدن به این هدف، بیست و دو سفرنامه ایرانی و اروپایی در دوره قاجار انتخاب شد که با نگاه مردم‌شناسی و محوریت آداب و رسوم تالیف شده بودند. براساس یافته‌های پژوهش سه عامل زمان و مکان و شرایط محیطی بر ماهیت نذرها و شیوع آنها تأثیر گذارند. بنابراین، تعداد زیادی از نذرها در مراسم مذهبی و مکان‌های زیارتی صورت می‌گیرند. همچنین بسیاری از نذرها با توجه به طبقات مختلف اجتماعی مصادیق و معناهای گوناگونی می‌یابند.